

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2025

Dybäck 41:102, fornlämning L1989:4296

RENSNING AV VALLGRAV

Skurups kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2025:11

Per Sarnäs

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2025

Dybäck 41:102,
fornlämning L1989:4296

RENSNING AV VALLGRAV

Skurups kommun
Skåne län

Skånearkeologi AB

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning 2025

Dybäck 41:102, fornlämning L1989:4296

Rensning av vallgrav

Skurups kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2025:11

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Vallgraven efter rensning

Kartor: © Lantmäteriet/Metria ordernr 5207319

© Skånearkeologi 2025

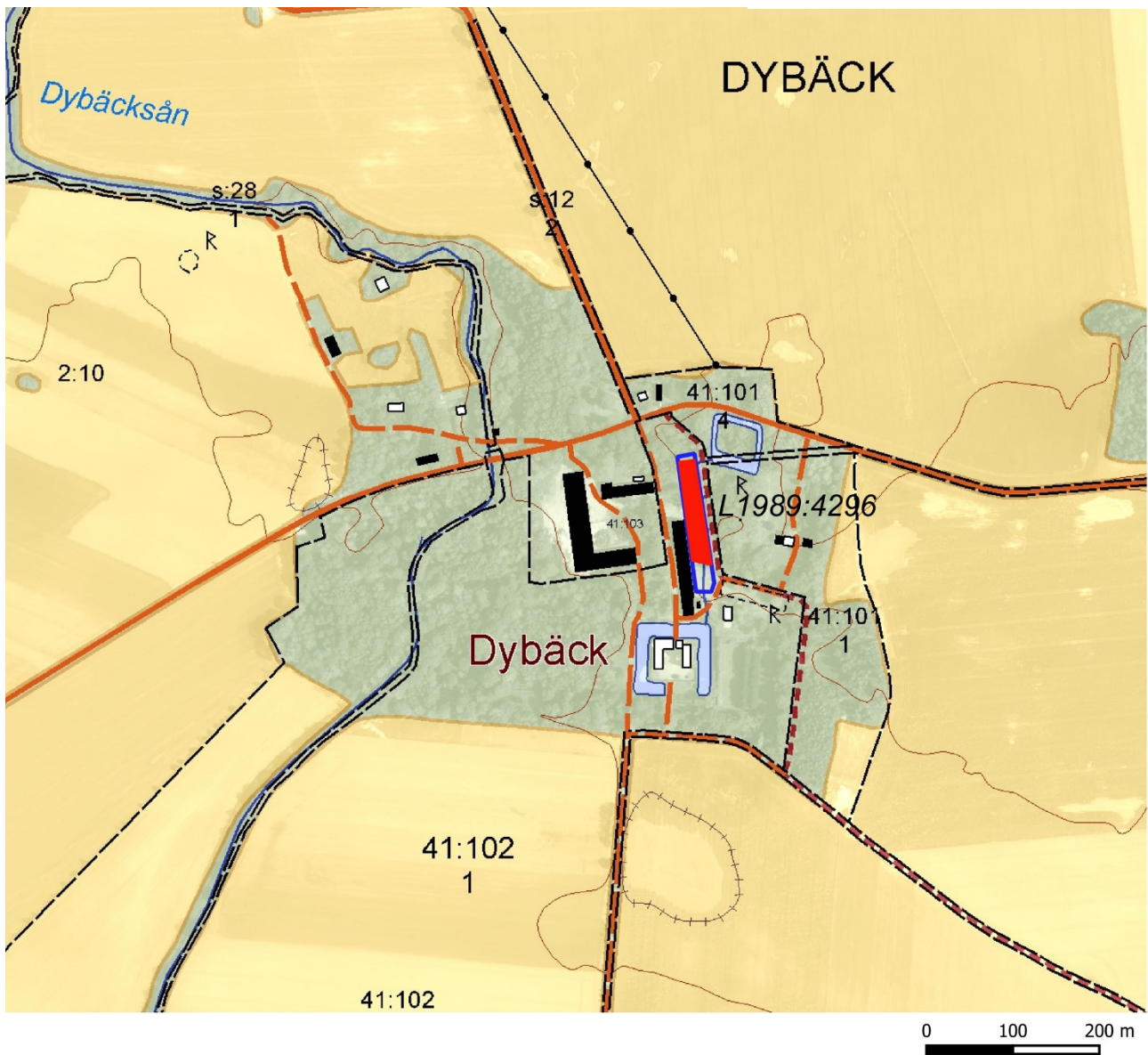
Innehåll

Undersökningens bakgrund och resultat	5
Utvärdering	5
Referenser	6
Tekniska och administrativa uppgifter	6

Figur 1. Karta över Skåne med Skurups kommun markerat med blått och Dybäck med röd prick.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan med undersökningsområdet markerat med rött och den registrerade fornlämningen L1989:4296 med blå linje.
©Lantmäteriet.

Undersökningens bakgrund och resultat

Sydvästra Skånes Vattenråd planerade att gräva ut den delvis igenfyllda och igenväxta vallgraven L1989:4296 och använda den som fosfordamm. Länsstyrelsen Skåne beslutade att en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning skulle genomföras parallellt med rensningen av vallgraven.

Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera fornlämningen och om möjligt skulle vallgraven dateras.

Enligt en uppteckning från 1676 ska ladugårdarna ha varit omgärdade av vallgravar. Det beskrivs även att den östra ladugården hade två alnar tjocka murar och skottgluggsliknande öppningar i muren mot vallgraven (Fornsök). På den skånska rekognosceringskartan från 1812–20 finns dammen utritad, vilken troligen är den äldsta kartan där den finns med. En genomgång av de kartor som är tillgängliga på Lantmäteriets historiska kartor visar på att det funnits flera olika långsträckta dammar i närområdet (Laga skifte 1849, Laga skifte 1866, Enskifteskarta 1824, Laga skifte 1872). På Enskifteskartan från 1824 finns inte dammen/vallgraven utritad men däremot en annan damm norr om ladugården. På Enskifteskartan ser det ut som att vallgravens läge är markerat som ett smalt stråk med ängsmark vilket kan antyda en viss fuktighet. Det är först på Laga skifteskartan från 1849 som den finns med. Den undersökta vallgraven finns utritad på vissa kartor men inte på andra, bland annat saknas den på en Arbetshandling från 1870 och Laga skifteskartan från 1872 men dyker åter upp på den Häradsekonomiska kartan från 1910–15 (Lantmäteriet historiska kartor).

Vallgraven var vid undersökningens början i det närmaste helt igenväxt utom den södra delen som blivit rensad i sen tid och som syns som öppet vatten på fastighetskartan. Ett försök att avsöka vallgraven med metalldetektor visade sig mycket svårt att genomföra dels på grund av växligheten, dels beroende på dyn. Därför började grävmaskinen avlägsna växtligheten varvid det visade sig att dylagret var så pass tunt att vallgravsbotten bitvis blottades. Metalldetektoravsökningen genomfördes därför i den understa delen av dylagret. Vallgravens botten utgörs av lerig silt som först uppfattades som påförd men som senare när man grävde på djupet i norra delen visade sig vara ett naturligt lager.

De fynd som påträffades med metalldetektorn är alla sentida och utgörs av sentida fynd såsom hagelpatroner, kapsyler, porslinssäkringar, järnskrot m.m. Det framkom även flaskor och sentida porslin samt en del tegel. Det sammantagna intrycket av fynden och dylagrets ringa tjocklek tyder på att vallgraven har rensats i modern tid.

Vallgravens djup har varit ca 1,7 m med en ganska fast och jämn botten. Vallgravens funktion förstärks av en stenskonung längs västra sidan. Denna vallgravsskonung går att följa fram till en punkt ca 9 m norr om nuvarande ladugårdens gavel. Längre norrut går det inte att se en eventuell stenskonung då man har tippat massor längs vallgravskanten. Man har gjort ett försök med grävmaskin att ta fram en eventuell stenskonung i norra delen men inte påträffat någon. Detta ger ett visst stöd för den beskrivning som härrör från 1676 att ladugården var omfluten av vatten. Medan resterande delar av vallgraven har fyllts igen har denna del fått vara kvar och möjligen förlängts norrut.

Vallgraven liksom övriga långsträckta dammar i närområdet kan även haft funktionen av fiskdammar.

Utvärdering

Den arkeologiska undersökningen har inte kunnat tillföra någon ny kunskap om vallgravens ursprung annat än att den med största sannolikhet har blivit rensad i modern tid och att stenskonungen troligen inte följer vallgravens hela västra sida.

Referenser

Kartmaterial

Fastighetskartan
Häradsekonomska kartan 1910–15
Laga skifteskartan 1872
Laga skifteskartan 1866
Laga skifteskartan 1849
Enskifteskarta 1824
Skånska rekognosceringskartan 1812–20

Internetreferenser

Fornsök
Lantmäteriet historiska kartor

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer431- 11443-2024
Skånearkeologis diarienummer202417

LänSkåne
KommunSkurup
SockenÖstra Vemmenhög
FastighetDybäck 41:102
RAÄ-nummerL1989:4296/Östra Vemmenhög 83:1

Koordinatsystem Sweref 99 TM
M ö.h.7,3–10,5

Fältarbetstid2025-06-02–2025-06-17
Antal arbetsdagar 3
Antal arkeologtimmar 10

ProjektansvarigPer Sarnäs
UppdragsgivareSydvästra Skånes Vattenråd

Kostnader
Administration:3 200:-
Fältarbete:8 000:-
Rapport:4 800:-
RTK-GNSS:1 000:-
Resa:1 480:-
Summa:18 480:-

Summa, faktisk:18 480:-
Summa, beslutad:88 600:-

Arkivmaterial i form av digitala foton och rapport förvaras på Lunds universitets historiska museum.